

اسلام كېمىسى

مىزىرى : نىلىم ئىبات

۱۳ جىمادى الاولى ۱۳۳۲

۲۷ مارت ۱۳۳۰

صانى ۵

يىل ۱

قرآن كېمىسى

سورە انفطارك تىرجىمىسى خ . ن

ف

اسلام حقوقى — حكىمىي شىخىيىت سىد ھاشىم

اجتھاد و توقلىد ازىمىر مېغوى سىد

اسلام قارىشى

ئىسلامىيەت ئىللىملىرى [مىسلمان قانۇنلىرىنىڭ موقىع اجتماعىيەت و تراجم احوالىيە دائىر

آثار اسلامىيەتك جىدولى] بىروسەلى شىمىد طاهر

اسلامدە قانۇننىڭ موقىع اجتماعىيىسى م . شىس ئالدىن

اجتماعىيات

اجتماعى اصول فقه [كوك آلب بىكك بوغىنوان ايله يازدىنى مقابله مناسىيەت] حلىم ئىبات

دېمىر فېلسىفىسى

دىنىڭ مەنىسى ھىياتىدە موقىسى زاغىب خلووصى

اسلام مېخرىعائى

مىسرىيىرلىك پروپاگانداسى ازىمىرلى عبدالباقى سرور نىجم

ذىق مەسىلىسى قازانلى عىمىرد قىزاد توقتار

« كىچىكك عىتوانىيەت » دىيار بىكرىدە چىقتان « دىجلە » جىرىدە سىندىن

اسلام مىراسلى

استانبول : تورك بىلىكى درىنكىنىڭ بىرىنجى اجتماعى — روسىيە : مىدرىسەلردە فىن —

ايرىتىش خوزمەسى : قازانلىق مىسلمان فرقىسىندىن رىجالىرى — طرابلىس : مىنوسى

حكومتك بىياننامەسى — بوسنىيە ھەرىك : بوسنىيە ھەرىك رەئىس العىلمالىنى —

ھىندىستان : ھىندىستاندە ائىياد امارەلىرى و مىعارف .

استانبولدە ساتىلدىنى بىر : « تورك يوردى كىتەپخانىسى » نىسخەسى ۶ بارەدەر

درىسعادىت — مطبعە عثمانىيە

ایدلش بر صلاحیت عداید بلنجه « معنوی شخصیت » محل قالیور . عجا اسلامده
هانکی ماهیتی جائزدر ؟

شورای دولت اعضاستدن

هاسم

اجتهاد و تقلید

حال بویله اولونجه بالضروره علم و تحقیق پرینه جهل و تقلید قائم اولمش و علوم
اسلامیه انقراض حاله کلمشدر . افادات مسرووددن مقصد ، کیسهیه تعریف
دکدر . علمای اسلام بوبابده معذوردر . بوحال ، مدید بر استبدادک تضیق
شدیدی آلتده حصوله کلن بر نتیجه ضروریه در . مقصد من ، جدی و صمیمی
بر حسب حالدن عبارتدر . دها دوغریسی امت اسلامیه تک اصل اک کیزی واک مزمن
خسته اغنی کشف ایتک ، اکاکوره صورت تداوینی تعین ایله مکدر .
الحاصل بوبویله اولقله برابر دیگر طرفدن ده و قتیله خلافت و امامت غوغا-
لرینک نتیجه سی اوله رق درلو درلو مذهباز ، فرقه لر ظهور ایتمش . بونلرک
اربابی مقصد سیاسیلرینی ترویج ، اعوان و اتباعی تزید غرضیه اسلامیتده اولیان
بدعتلر احداث ، بر طاقم افکار باطله ایجاد ایله مشلز ، حتی حضرت پیغمبر (ص ،
ع) نامه بیکارجه بالان حدیث اویدور مق جرأتندمیله بولوتمشلردر که بواحدیث
کاذبه ایچون علمای حدیث جلدلرله کتابلر نشر ایتمشلردر . کیده رک ادیان
باطله دن ده بر قسم خرافات بونلره انضمام ایتمش ، جهل و تقلید سیئه سیله بونلرک
جمله سی حقایق اسلامیه قاریشه رق اويله اختلافات اعتقادیه حصوله کیش که
اصل حقایق شرعیه عادتاً مستور بر حالده قالمشدر .

دین اسلام بوافکار باطله نی ، بو خرافاتی پک شدتلی و قطعی بر صورتده
رد ایله دیکی حالده بونلر مجرد جهل و تقلید ، الفت ، اعتیاد و کوره تک سببیه
قلوب امتده اويله درین کوکلر صالمشدر که بونلری آنلرک قیلرندن کلیاً چیقاروب
آتمق پک مشکدر . مثلاً قبرلره ، ترپه لره موملر ، قربانلر ادا مق ، آنلرک باشنده
خضوع ایله ، خشوع ایله دعا لر ایتک ، آنلردن حاجت دیله مک ، خسته لری برای

شفافتر به لرده یا تیرمق ، اورا لرده بوئنان صولردن ایچیرمک کی افعال و افکار
ممانه بوجه دندر . بونلر هپ ، مؤخرأ بر مقصد مخصوصه منی ظهور ایدن
مذاهب باطله اربابی طرقدن لغرض احداث ایدلش ، بر قسمی ده ادیان سائرده دن
انتقال ایله مشدر واسلامیتک اساسنه ، حقیقته کلیأ مخالفدر . کیم نه دیرسه
دیسین قرآن کریم میدانده در . بونلر اسلامیتده شرکدن معدوددر ، حقایق
شرعیه ایله اصلاً قابل توفیق دکدر . صدر اسلامده بویه شیر نه کورولش ،
نهمه ایشیدلشدر . دین اسلام بوکی افکار باطله دن بشری قورتارمق ایچون
وارد اولشدر .

دین اسلامده جناب حقدن باشقه هیچ بر کیمسه دن ، حتی حضرت رسالتپناه
(ص ، ع) اقدمزدن بیاه هیچ بر حاجت طلب ایدیه من . آتک ایچوندرکه
روضه مطهرده زیارت ائسانده دعا ایدیلیرکن قبهیه توجه ایتک ، قبرنبوی بی
آرقیه آلق لازمدر . بوتون ائمه دین بوخصوصده متفقدر . زیرا اسلامیتده
شرکه مشابه هر نوع افعال و افکار صورت قطعیه منع اولمشدر . بو حقیقته
میندرکه جناب پیغمبر (ص ، ع) ک اک مشهور دطالرندن بری ده « یارب ! بنم
قبرمی عبادت ایدیلیر بوت حاله قویمه » ماآلنده اولان « اللهم لا تجعل قبری وثناً
یعبده دعا سیدر .

بواعقادات باطله ، او قدر عمومیلششدرکه عالم اسلامک شان هر طرفی استیلا
ایله مشدر . بو خرافه لرك هر طرفده باشقه باشقه شکلارینه تصادف اولور .
اوزاقلره کیمکه حاجت یوق ، دارالخلافه من ومقر مشیخت اسلامیه من اولان
استابولده بو خرافاتک پک مبذول ومتشوع امثال واشکالی وارددر . بو عمومی بر
خسته لکدر ، ونجه اک مهلك خسته لکمزده بودر . حتی دیگر امراض قلبیه منک
مولد ومؤثری دخی بودر . عقلمزی ، روحمزی ، عقائد خاصه اسلامیه مزی
اولدیرن ، ملتی عطالته ، تن پرورلکه ، اویشقلغه سروق ایدن یگانه خسته اک
بودر . بو خسته اک یالکز عوامه مخصوص دکل ، خواصمزده بونکله معلولدر .
بو ارجوفه لرك نرمدن نشأت ایتدیکنی ، نه مقصدلرله احداث ایددیکنی ، هانکی
طریقله هانکی ادیان باطله دن انتقال ایددیکنی بیلمین زوانیلر ، بونلره کال
صفوتله ربط قلب ایتمشلردر .

بوکون بوکبی شیر منع ایدیله جک ، بونلرک اسلامیتک روحنه کلیاً مخالف ضلالت اعتقادیه اولدینی سویله جک اولسه معاذاء ، برطوفان اعتراضدر قویار؛ انسانی دینسزک و وهابیلک ایله اتهام ایدرلر . وهابیلک نهدر ؟ دینیلسه اونیده اصلاً بیللمزلر . خلق بوخصوصده معذوردر . اونلر بویله بولمشلر ، بویله کورمشلر ، بویله ایشتمشلردر . اونلری جدی صورتده ارشاد ایدن ، حقایق دینییه بی حقیقه بیلدیرن اولامشدر . استبدادک، دور سابقک بویایده دخل کلیسی وارددر .

شمی انصاف ایدم، بو حالت روحیه ایله بزم ایچون ترقی امکانی وارمیدر؟ بزوجهل و تقلید سیئه سیله مدنیت حاضره نك شدتلی جریانلرینه قارشى دینمیزی، ملتیمیزی نصل محافظه ایدم بیلیرز؟ ملت بو غنعات باطله دن تخلص ایدم دجک، حقایق اصلیه اسلامیه بوتون صافیت و خالصیتیه میدان چیقارم دجک بن بونک امکانی کورم یورم . ترقیک اساسی جهان دن علمه ، تقلید دن تحقیقه انتقالدر ، جهل ایله تقلید ایله هیچ بوقت ترقی ایدمیه جکمز کی ، دینمیزی ده ، ملتیمیزی ده محافظه ایدم یتر . کنجلمز دینسز اولویوز دیه هر کون شکایت ایدیورز ؛ البته اولورلر ، بزم شکایت حقیر یوقدر . بوکونکی مدنیتک علوم وقوتندن آرزوق نصیه دار اولان دماغلر، آرتق خرافات دیکله یه متر، اونلری حقایق قطعیه اسلامیه ایله تنویر ایتک اقتضا ایدر . آنلره قارشى حقایق دینه و فضائل اسلامیه برینه افکار باطله در میان ایدیله جک اولورسه شبهه سز اسلامیتدن تبعاعد ایدرلر .

حقایق دینییه محتوی اولان آثار اسلامیه لسان عربی اوزره تدوین ایدلمش اولدیغدن کنجلمز او حقایقک پیکانه سی بولونیورلر . بوسبیه بوکون بزمه مشهور اولان احوال روحیه بی مقتضای اسلامیت ظن ایدیورلر . بالطبع بونک نتیجه سی اولق اوزره ده اسلامیتدن اوزاقلاشیورلر . آنلرک حقیقت بیللملری جهللرندن نشأت ایدیور ایسه ، اسلامیتدن تبعادلری ده بزمه کی حالت روحیه دن ایلری کلیور، بزمه بو حال ، بو ذهنیت دوام ایتدجک دینسز لکه دوغری حاصل اولان اشبو جریانک کسب وسعت ایدم جکند شیه ایدله ملیدر . اونلر فضائل اسلامیه بی بیلمدکلری ایچون نصل هر فضیلتی آوروپا مدنیتده

آرایورلر سە ، بزدە حقایق شرعیەنی حقیقە بیلیمدیکمزدن مەدەنیت حاضەرەنك هر ایسنە کوتو دییورز ، هر نوع اسباب ترقیە هان جنف القلم شرعاً جائز دکلدر» حکمنی ویریورز . اونلر تقدیر سزلك سائقه سیلە بو سبتون دینی ترک ایتمک ویا خود مجتهد مطلق کسیلەرك کیفە کوره احکام وضع ایتمک آرزوسنی اظهارده افراط ایدیورلر سە ، بزدە تقلید سیئە سیلە بو عصر حاضر مەدنیته تاسک احتیاجاتە اصلاً توافق ایتمین و حقیقە نص قطعی دکل ، خبر واحد بیلە وارد اولیان بر مجتهدك اجتہادینە کویا حکم قرآن ایتمش کی باغلانەرقی آندن ایرلامقده تفریط ایدیورز .

ایسته بزدە کی بو تقلید ذهنتی درکە بوکون قانون مدنیز اولان مجله احکام عدلیەنی ، تنظیمی تاریخندن اعتباراً فرق بش سنە دئیری هیچ بر تعدیلە اوغرا - تمامشدر . حالوکه بر چوق ماده لری مصالح عصرە توافق ایتدیکی جهتلە لازم التعدیلدر . مثلاً مجله جه احد عاقیدینە نفی اولان شرط ایلە عقد بیع فاسد اولدینی کی مال مفصوبك منافعی دخی مضمون دکلدر . شو حالده بوکون ایکی کئی کندی آرملرنده ، کندی رضالری ایلە بر معامله بیع و شراده بولونوبده ایچلرندن بریسی ثمن میعدن ماعدا منفعی شخصنه راجع بر شرط درمیان ایدم جك اولسه ، ولوکه بو شرطی دیکری قبول ایتسه بیلە بو بیع فاسددر . محکمه بوندن متوالد بر دعوائی رؤیت ایتز ، بیعی فسخ ایدر . کذا بر کیسه دیکرینك سکناسنه مخصوص اولان بر خانه سنی ، بر تقریبە ایچنه کیرمك جبراً ضبط ایتسه ده ولوکه فرق سنە بلا اجرت او طور سە ، صاحب خانه بو غاصبدن اجرت نامە برشی طلب ایدم مز ، ایدم جك اولسه محکمه بو دعوائی دیکله مز . چونکه مجله جه بویله غصب ایدیلن بر خانه ایچون اجرت ویرمك لازم کلز . برنجی مسئله بر چوق معاملات تجاریەنی سکتە دار ایتدیکی کی ایکنجی مسئله ده پك چوق حقوقک ضیاعنی مؤدی اولویور .

بومسئله لر مذهب حنفی مؤسسینی اولان امام اعظم (ر ، ح) حضرت تکرینك اجتہادلریدر . و قتیله تشکل ایدن مجله جمعیتی ، مذهب حنفیدن ایرلامق فکریلە ذکر اولتان مسئله لری مجله یه اول صورتلە درج ایتملردر .

حالبو که برنجی مسئله ده دیگر ایکی نوع اجتهاد وارد که بوا یکی فکره قائل اولانلرده امام اعظم درجه سنده مجتهد مطلقدرلر . بری ابن ابی لیلی حضرتلریدرکه آنک رأی واجتهادینه کورده ده یالکز شرط فاسددر فقط بیع صحیح و معتبردر . دیگری ابن شبرمه حضرتلریدرکه آنک اجتهادینه کورده ده هم بیع صحیح و هم شرط معتبردر . ائمه حدیثدن امام ترمذی حضرتلرینک کتاب السنتده بیانلرینه نظراً ابن شبرمه حضرتلری کندی اجتهادلرینه یالکز دکلدر ، کبار اصحاب و تابعیندن برقم مجتهدین دخی بومسئله ده ابن شبرمه آنک رأی وفکرنده درلر .

ایکنجی مسئله ده دخی مذهب شافعی به کوره غاصیک جبراً اوتوردیغی خانه آنک اجر مثلی هر قاچه بالغ اولویور ایسه آتی ویرمسی لازم کلیر . فقهای حنفیه آنک محققلرندن ابن همام حضرتلری ده (تحریر) نام کتاب مشهورنده بومسئله ده مذهب شافعی وجهله قوی ویرمسی لزومی بیان ایدیور . بوندن باشقه مجتهدلر آره سنده مختلف فیه اولان مسائل اجتهادیه ده امیرالمؤمنین حضرتلری هر هانکی مجتهدک رأییه عمل ایدلسنی امر و اراده ایدرسه آنکله عمل اولونمسنک وجوبی قواعد اصولیه شرعیه دندو . زیرا مسائل اجتهادیه ، نصوص قطعیه شرعیه ایله ثابت اولان مسائلدن دکلدر ، مجتهدلرک اجتهادلری ایله حصوله کلن مسائلدر . بر اجتهادک دیگر اجتهاده رجحانی اولدینی جهته بویله اختلافی مسئله لرده امیرالمؤمنینک امرینه اطاعت ، « اطیعوا الله الخ » نظام جلیلی مقتضاسنجه وجابشدندر .

قالدی که وقتییه اکا برفقهای حنفیه بخارا اهالیسندو بورج تکثر ایشی حسیله احتیاج ناسه بناء بیع بالوفائی و حتی بیع بالاستقلالی نبجوز ایشلر ، اسباب موجهی اولوق اوزرده ده « حاجت عمومی اولسون خصوصی اولسون ضرورت منزله سنه تنزیل اولونور ، و « ضرورتلر ممنوع اولان شیلری مباح قیلار ، دیمشلر . حالبو که کبرک بیع بالوفا و کبرک بیع بالاستقلال ، احد عاقیدینه نفی اولان شرط ایله بیغدن باشقه برشی دکلدر . و برده ذکر اولنان ایکنجی

مشاهده ینہ فقہاء حنفیہ، حقوق ایتم و اوقافی صیانہ آنلرہ طائد اولان اموالک غصب واستعمالندہ مذهب شافعی اوزرہ قوی ویرمشلردر .

یوتون یونلر، مجاہ جمعیتجہ معلوم اولدینی جالدم ینہ مذهب حنفیدن آیرلامق مقصدینہ مبنی اوابکی مسئلہ ایله یونلرہ بمائل دیگر مسائل مجاہیہ فقہ حنفی اوزرہ درج و ترتیب ایله مشلردر .

ایشته اولوقکی مجاہ جمعیتدہ کورولان شوزہنیت، مجرد تقلیدجیلکدن باشقہ برشی دکلدردر . مسائل مذکورہنک بوکونہ قدر مجاہدہ موقعی محافظہ ایلمہسی، اجانبک اختلاطی و معاملات ناسک توسع وتنوعی حبسیله پک زیاده احتیاج یولوتدینی حالده اصلاً تعدیله اوغرامامسی عین حالت روحیهنک نتیجه سیدر . طوتہلم کہ مجاہنک جین تنظیمندہ جمعیت مذکورہ اولوقکی معاملات ناسہ نظراً مذهب حنفیدن آیرلمقہ پک اوقدر لزوم کوزمہ مش اولسون، یا بوکونکی حانہ نہ دیہ جکوز؟ حال حاضرده ده مجاہنک تعدیلہ لزوم یوقدر دیہ بیله جکمی یز؟ یونی دیمک معاملات ناسی، شرائط حاضرہ مدنیہ یی تقدیر ایتمہ مک دیمکدر . او حالده نیچون تعدیل ایتموروز؟ عجبا مذاہب مختلفہ اسلامیہ دن اقتباس احکام ایتمک شرعاً جائز دکلدردہ اونکچونمی؟ قطعاً اویله دکلدردہ اونی ادعا یلدنلر، هیچ بروقتده اثبات مدعایہ مدار اوله جق هیچ بر دلیل شرعی اقامہ ایدہ مزملر . گرچه بعضلری بر مسئله، مذهب حنفیہ مخالف اولورسه در حال او مسئله حقتده «شرعاً جائز دکلدردہ» دیہ باغیرییوز، فقط اونلرک او خصوصده کی دلیللری، یالکز او صورتله باغرمقدن عبارتدر . یوزواللیلر شریعتی یالکزمذهب حنفیدن عبارت زعم ایدرلر . مذهب حنفی شریعتدرده مذهب شافعی و یا مالکی شریعت دکلیدر؟ مسائل فرعیہ دن عبارت اولان اشبو مذاہبدن برینک دیگرینہ رجحانی آنجق دلائل شرعیہ سنک قوتی اعتباریله در . دلائلک قوتی ییلنمین اجتہادلردن برینی دیگرینہ ترجیح ایله ترجیح بلا مرجحدر کہ تقلید محضدر .

ازمیر مبعوثی

تمدی

بیم